

Per una reforma del sector agrari i el món rural

Darrerament assistim a un fenomen mai vist: El pressupost de les administracions públiques decreix. Quines coses! És la vilesa de les fórmules matemàtiques. Si les fonts d'ingressos de les administracions públiques es regeixen per una fórmula proporcional a l'activitat econòmica, quan aquesta decreix aquells decreixen. Quines coses! El mal de tot això és que esdevé imprescindible d'escapçar despesa pública. Per on? Doncs per allí on als dirigents els sembla que els diners estan més mal invertits o bé tenen pitjor eficiència.

En aquest escenari el sector agrari de Catalunya n'ha de sortir, forçosament, malparat. N'ha de sortir malparat per diversos motius, però n'hi ha dos que es destaquen.

El primer d'ells és **la distància intel·lectual i sentimental de la funció pública respecte del món rural i de l'economia agrària**. Avui l'administració pública catalana, està composta per persones que ja no tenen l'avi vivint al mas. Són persones que tenen les arrels familiars fermades en l'urbs barcelonina.

Són persones per qui el món rural els és tant llunyà com els paisatges ensucrats dels calendaris. És un col·lectiu pel qual el món rural és pintoresquisme, és bucolisme i lleure. La capacitat d'induir economia del món rural els és una entelèquia, i no creuen que pugui existir una economia agrària potent, tot i que el sector agroalimentari català és el segon aportador al PIB. Malauradament aquestes persones són les qui prenen decisions polítiques pel món rural.

Aquesta és una constatació sociològica. Però per ser honestos, **el món agrari també ha de fer un examen de consciència i identificar quines accions passades han conduït a aquesta situació**. Potser massa vegades, el col·lectiu de persones del món agrari ha viscut d'esquena al dinamisme cosmopolita del cap-i-casal barceloní. El món agrari, potser, ha pretès posseir la superioritat moral de la tradició. Potser, com la noblesa caduca, ha pensat que l'encaix del món rural, a la perifèria d'una conurbació de cinc

milions d'habitants, era donada per herència; i que el setial en el Govern del país els pertanyia per raó de casta.

I tot això, a més a més, de les ajudes europees per a l'agricultura. La tributació general, per ella mateixa, té la funció de redistribuir la riquesa. Però quan aquesta redistribució sempre té el mateix col·lectiu com a beneficiari, aquest esdevé sospistós de poc compromès en l'esforç. Així el món agrari porta molts anys subsidiats sense horitzó clar de la fi de la necessitat de subsidi. **La Política Agrària Europea ha passat d'estimular la millora d'estructures, a complementar rendes i això és la fi d'un sector ja que el mercat automàticament descompte aquests ajuts dels preus**. Per cert, hi troben algun paral·lelisme amb el debat de les balances fiscals?

Quan l'ajut és opac a la part contribuent, llavors resulta enutjós. El món agrari ha pretès convertir la necessitat de l'ajut en un dret a l'ajut. I, per major mal, autoinfligit, no ha volgut explicar mai la raó de la necessitat d'ajut. I quan s'han hagut d'escapçar els pressupostos, per on s'ha escapçat? Per allí o era superflu o innecessari. Per exemple, reduint a la meitat el pressupost de la Direcció General de Medi Natural. I és comprensible que el Govern hagi actuat així, perquè ni al senyor Mas-Colell, ni als seus subordinats, mai ningú els ha explicat la raó profunda de la despesa del Departament d'Agricultura.

Mai ningú ha explicat el retorn dels ajuts agraris. Mai ningú ha explicat que els ajuts agraris (catalans, europeus i mundials) serveixen perquè les pomes, a la Boqueria, vagin a meitat del preu que hauria de pagar un ciutadà urbà si els subsidis no compensessin els costos reals.

Hem de reconèixer que el món rural ha demanat barra lliure d'ajuts. No ha raonat la necessitat. La determinació d'objectius de les subvencions és llarga com un dia sense pa. En la llista d'objectius hi cap tot. Barra lliure i cafè per a tothom! I quan s'han escurat els cèntims de qui pagava la festa, aquest món agrari ens hem vist corpresos.

Hem descobert que els diners no eren infinits. Però, per major mal, tanta ha estat la barra lliure que ja no sabem què volem. Aigua, cervesa, vi, ...? On hem de destinar els pocs recursos econòmics existents?

Hi ha sectors, el porcí per exemple, que fa anys varen renunciar a la barra lliure; varen acostar-se al consumidor final i varen reduir els seus costos de producció. Cert, de tant en tant s'acosten al taulell per veure si algú els convida, però ho fan amb discreció. Poc més o menys fan els de l'horta.

Però hi ha altres col·lectius del món agrari que s'havien agenciat una poltrona, en propietat, al costat del tirador de cervesa. Llegeixi's el sector forestal, una bona part dels extensius, i la ramaderia en general, fruita seca... Alguns, com la fruita seca varen patir la descavalçada de diners fa anys, altres la pateixen ara. Altres encara l'han de patir.

Cal un cert asserenament de la situació, i el món agrari ha de fer un exercici d'anàlisi de la seva economia en conjunt. Encara que sigui dur, s'ha de començar a ajudar a ben morir aquelles explotacions inviables econòmicament. I per fer això **esdevé inajornable debat sobre el món rural. Poster no calen fer grans congressos. Potser només es necessita una discreta comissió intersectorial.**

Cal, en primer lloc diferenciar allò que s'anomena "Món Rural", de "Món Agrari". La línia de separació és difusa, però el "Món Agrari" hauria d'incloure l'economia estricta del primer sector. "Món Rural" ha d'incloure, a més del món agrari, tota una terciarització de les àrees no-metropolitanes, ensems d'altres elements socials que no formen part de l'economia estricta.

Aquesta separació ha d'esdevenir bàsica per millorar la productivitat (entesa en termes economicistes i empresarials) de les explotacions agràries. I ha de servir per determinar els objectius dels ajuts públics i llur horitzó temporal. No determinar els objectius ni l'horitzó temporal és una temeritat a data d'avui. L'expressió "poc pa, fam per a tothom" descriu perfectament els riscos actuals. El Departament d'Agricultura pot tenir la temptació, davant de les restriccions econòmiques severes que està patint, de subsidiar amb misèries a tothom. Misèries que no són suficients per llevar la gana de tothom. Dos drets a la vinya, tres a l'avellana, deu rals a la selvicultura i cap programa viable. Seria, doncs, una repartidora de diners.

Al sector agrari, en conjunt, li toca fer una proposta al Govern. Quin món agrari (entenguis món productiu) estem disposats a dotar el nostre país. Però la dotació ha d'ésser potent. El sector porcí català és potent i internacionalitzat. Ha d'ésser l'únic? Cal consolidar la vinya i el vi. La fruita dolça està suficientment estructurada? Podrem atendre 30.000 hectàrees d'alfals o userda? Cal seguir lluitant per tots els subsectors forestals? Enterrem definitivament la cunicultura, la llet o l'oví? Aquestes, i tantes altres, són les preguntes claus de la nostra política agrària. D'una política agrària que, per localismes, no són capaços de fer i que hauríem de ser capaços de fer-nos, llevat que vulguem un desmantellament general.

Queda la segona part. Com ajudar a ben morir aquelles empreses agràries que ja han perdut la seva raó de ser. Les vies són les tres clàssiques de qualsevol sector productiu que entra en crisi. L'agonia, l'assassinat, o la reconversió. L'assassinat és políticament incorrecte i per tant queda descartada.

L'agonia és la pràctica actual. Té el problema que és cara, perquè l'administració la subsidia sense remei i possibilitat de futur, i sense retorn de les subvencions aplicades.

La reconversió és la més complicada. És la que necessita d'un conjunt d'organitzacions agràries clarividents i d'un govern políticament coratjós. La reconversió desordenada és l'abandonament del món rural i l'emigració cap a les ciutats. La reconversió ordenada passa per una terciarització del món agrari. Aquesta terciarització passa, per exemple, pel turisme rural o el lleure en la natura. Però la terciarització del món agrari cal fer-la ordenadament. I en això el Govern ha de crear marcs jurídics estables i clars. Els del turisme rural ho han estat. L'ús de la llenya i fusta com a matèria primera d'un negoci energètic més ampli està resultant un Mercat de Calaf; i el propi sector sense posicionar-se.

La conclusió és senzilla. Hi ha pocs diners per seguir fent córrer la repartidora. L'escenari té dues opcions; la primera és repartir misèries, la segona és reformar el sector. El repte, recuperar la credibilitat davant del Govern i la ciutadania i presentar un model de Món Rural i Món Agrari versemblant. Els condicionants, l'individualisme i el particularisme del nostre Món Rural i Agrari.